

CAP. PECULIARE.

DE CVTIS CORROSIONE,
QUANDO ET
quomodo ea fit vtendum.

INVALVIT consuetudo apud nostros; vt
 Egri in quibusdam affectibus curim & corpus
 corrodendum aquis subijciant, idq; faciunt cum
 aqua refrigerata, & tepidiores facta sint. Etsi
 autem hæc consuetudo in quibusdam affectibus
 mihi non displiceat, tamen magni errores vel ab
 ipsis agris, vel consilio hospitum sæpè commit-
 tuntur. Quidam enim non purgati corpore aquis
 rodentibus sese committunt; quidam hoc faci-
 unt cum non opus sit aut conserat, quidam ni-
 mis refrigeratis illis vtuntur, quidam longiore
 tempore in aquis quàm oporteat morantur,
 quidam dolorem ob corrosionem & exulcera-
 tionem ferre non possunt, sed statim ante tempus
 calida vtuntur, vt consolidata cute dolores ces-
 sent. Quare autem frigida, hoc est, non in gradu
 extremo frigida, sed tepida corrodant & exculce-
 rat, calida verò consolidet, iam causam refe-
 ram. Etsi autem libenter vnicuiq; suam opinio-
 nem relinquam, tamen meam hic attexam. Atq;
 sunt duæ causæ, cur refrigerata rodant. Prima
 est aluminis chalcanti & nitri acido, quæ mi-
 nera in refrigerata aqua potentiores vires ha-

bent quàm in calida. In calida enim partes earum mineralium diffusa & dissecta, etiam quodammodo obtusa sunt, atque ideo non sunt ita actiosa & efficaces: in refrigerata autem coniecta & acres sunt, calore qui illas diffundebat & obtundebat dissipato. Secunda est absentia pinguedinis calcis, rubra & alba terra, quas ante rubricam & bolum albam appellavimus. Hæ enim pinguedines cum per aquam diffusa, caloris qui eas retinet beneficio, adhuc integra, nec per vaporem resoluta aut refrigerationem secreta sunt, mineras iam relatas obtundunt, ut vires suas exercere non possint, obtusa à viscosa pinguedine calcis & bolorum. Pinguedo enim acridinem obtundit. Cum verò illa viscosa pinguedo per vaporem dissipatur aut secernitur, id quod contingit cum aqua refrigeratur, tunc acriores illa minera iam ab illa pinguedine liberata, vires habent multo potentiores & valentiores. atque ideo aqua refrigerata cutim corrodit, cum propter caloris absentiam qui disiciebat partes mineralium: tum etiam ob dissipatam & secretam calceam sulphuris & bolorum pinguedinem, qua calida adhuc existente aqua obtundebat vim earundem. atque hæc est causa, cur refrigerata rodat & exculceret. Cur autem calida consolidet manifestum esse poterit ex relatis, nam pinguedo & calor aqua frenant & impediunt actionem acrium mineralium, ne

rum, ne

rum, ne consolidationi obflare possit. Saxum
 verò calcarium, nec non rubrica & bolus al-
 ba (ex cuius succo velur materia gypsea in ma-
 teria cementosa nascitur) exiccant & consoli-
 dant. Atq; hæc est causa cur calida consolidat,
 Hanc ego, quantum quidem indagazione solerti
 assequi potui, existimo rationem esse probabilem
 & veram. Quod si quis meliorem excogitarit
 & proposuerit, hanc libenter audiam. Rodit
 autem alium citius, quàm alterum. non quidè pro-
 pria actionis ratione, sed accidentis & relativè.
 Quorum enim habitus corporis humidus & ra-
 rus, & cutis rara & subtilis est, horum corpus
 & cutis faciliè corroduuntur & exulcerantur,
 materia enim pro exulceratione adesi, nec non
 facilis est illius attractio, raro habitu corporis
 & subtili cute existente. Quorum verò habitus
 corporis est densus & siccus, nec non cutis du-
 rior, his cutis non faciliè corroditur, & quia
 paucior est materia, & meatus densi & sicci,
 per quos trahi illa debet, sed tantum illa lentè
 attrahitur, sub cute latens, nec in pustulas vt in
 priori corpore resolvitur, sed cum calida aqua
 adhibetur, tunc materia illa conclusa & frigida
 mobilis & actiuosa redditur, et pustula pro-
 xumpunt, & exulceratio oboritur. Non autem
 est existimandum calidam quoque corrodere,
 cum hæc illius non sit propria actio, sed quia
 materiam aqua refrigerata attractam attenuat.

& movet vt extra cutem prorumpat, & parva
 pustula & vlcuscula fiant, ideo putatur cutim
 exculcerare & corrodere, cum potius, vt ante
 indicatum est, consolidet, nisi quis dicere velit
 hanc corrosionem fieri per accidens. Ut autem
 res fiat planior & certior, indicabo primum,
 qui corrosionem experiri debent, qui non. I I.
 Quando vtendum corrosione. I I I. Quomodo.
 I I I I. Quam diu. Quod ad primum attinet,
 non quivis sine respectu & discrimine corrosio-
 nem subire debet, est enim illius magna vis.
 Atq; ideo vt respectus & virtutis & morbi ha-
 beatur, ij moram aquae tam diuturnam & ex-
 ulcerationem ferre possunt. I. Qui habitum cor-
 poris habent bonum & firmum. I I. Quibus
 constitutio seu temperies est humida. I I I.
 Quibus fortis est virtus, nam omnino in ista re,
 vbi lavatio, praesertim in refrigerata aqua, in
 tantum tempus extenditur, virtute & calore
 firmo opus est. I I I I. Quibus caro rara, humi-
 da, & cutis tenera & subtilis est. V. Quibus
 malum vel in habitu musculofo, vel articulis vel
 brachijs & cruribus consistit, si verò aut in ce-
 rebro, aut ventriculo, aut iecore, aut liene, aut
 renibus, aut matrice, aut alijs in visceribus in-
 ternis malum haeserit, frustra suscipitur, imo cum
 detrimento, hoc praesidium. V I. Corrosione
 vtentur ij, qui revellere ab interioribus ad ex-
 teriora malum volunt. Est enim huius in re-
 vulsione

vulsione magna vis, cum materia velut per
 cautarium opposita revellitur & attrahitur.
 Haec igitur sunt indicationes quae ostendunt, qui-
 bus corrosio adhiberi & utilis esse possit. Cor-
 rosionem vitare debent sicci, extenuati, senes,
 omnes hi, qui nimis refrigerati sunt, sive natura
 tales sint, sive per accidens ita facti, etiam hi,
 quibus natura & virtus debilis est, hi qui sca-
 bie sicca aut senili laborant, qui cutim densam
 & siccam habent, omnes hi, vel quia corrosio-
 ne nihil proficerent, vel virtutem longiori in
 balneis mora debilitarent, vel corpora antè fri-
 gida nimis refrigerarent, nisi adessent aliae indi-
 cationes, à corrosione & ulceratione abstinere
 debent. Sequitur II. Quando corrosione uten-
 dum. Non quovis tempore ad corrosionem &
 exulcerationem veniendum, sed eo, cum & aër
 tepidus, & corpus humidius existit, nihil enim
 est quod adeo cuti & corpori exulcerato obsit
 ac aër frigidior & asperior, cum enim corpus sit
 apertum, & humores moti facile, vel ex levi
 saltem alteratione, gravissima symptomata,
 praesertim in corpore tenero & iam languido,
 ob continuam moram in balneo factò excitari
 possunt. Ideoq; neque hyemali tempore, neque
 alijs temporibus, in quibus aër aliquanto aspe-
 rior & frigidior est, corrosionem suadeo, sed so-
 lummodo calido & tepido, quale est principii
 aestatis & pars ultima veris, quod si au-
 tumnale

tumnale tempus tepidum, & calidum aërens,
 habuerit, non est illud præmittendum. Præ-
 terea non est descendendum ad corrosiōem, ni-
 si eo tempore, quo corpus a superfluis & pec-
 cantibus humoribus evacuatum fuerit, aliās
 enim si quis sine purgatione se eiusmodi exulce-
 rationi committere auderet, in gravissima sym-
 ptomata incideret, vt lipothymias, vertigines
 inflationes, dolores cholicos, dyspnæas, atq; alia
 quamplurima, novi enim exempla. Ad III.
 quod attinet, quam diu in aqua morandum do-
 nec corrosio fiat. consuetudo non admodum bo-
 na invaluit, vt quidam vna die & nocte conti-
 nua, quidam duabus diebus & tot noctibus,
 aut etiam pluribus, sine consideratione aut vir-
 tutis, aut morbi, aut aliarum circumstantiarum,
 continuè in balneo morentur, & periculose na-
 turam affligant, cum alia ratione eam rem insti-
 tuere possent, vt noctem, cui requies & somnus
 dicatus est, omitterent. Non autem certum
 tempus mora in balneo, ob sæpè relatas circum-
 stantias morbi, habitus, ætatis, virium, defini-
 ri potest. Quædam enim corpora parvo tempore
 ad exulcerationem veniunt, quædam verò lon-
 giore, id quod te præsens conditio, hæcitus cor-
 poris, cutis & temperiei, vt supra ostensum est,
 docebit. Humida enim corpora, & rarioris, vt
 dicitur, textura, nec non tenerioris cutis, ci-
 tissimè ad corrosiōem perveniunt, quemadmo-
 dum &

dum & huius & opposita rei exempla vidi. Non autem suadeo, vt noctem in moram lavandi assumant, ne natura ob vigiliis nimis debilitetur, & cruditates in ventriculo ob eandem causam colligantur, quæ res perniciosissima est in proposito casu subeunda corrosio. Cruditates enim illæ ad superficiem attraherentur. Omittenda igitur nox est, & dormiendum, vt virtus refici queat, & moram lavationis interdiu sustinere possit, necesse est enim, vt si corpus resolvi debet, vna die vel decem vel duodecim horas lavando consumat, adhibito tamen respectu circumstantiarum, ita, vt ante prandium sex, post prandium quatuor aut plures horas, si cito & parçè pransus fuerit, & ager robustus fuerit habitus, absolvere possit, tamq̃, diu lavandum donec cutis corrodat. Sed hoc observandum est, vt primo die à pauciorib. horis incipiat, exempli causa, si ante meridiem tres, post meridiem duas absolvat, & post semper ascendat, & duobus aut pluribus horis numerum augeat, donec corrosio veniat. Atq; etiam hoc notandum est, ne aqua nimis sit refrigerata. refrigerat enim corpus non solum actualiter, sed etiam potentialiter, quod si fieret, symptomata gravia sequerentur. Ita autem refrigerata esse debet, vt lavans non frigeat, nec horrore ob frigus stimuletur, sed teporem, non calorem, qui sudorem movere possit, persentiat. Novi enim
 hospiti-

hospites qui sine discrimine patientibus omnib.
 valde tepida, hoc est, frigidam, quæ horrorem
 inducit, suadeant magno cum detrimento pati-
 entum. Quod si quis ad exulcerationem festinet,
 curet ut balneum non quotidie expurgetur, sed
 tertio vel quarto quoque die, acrior enim fit stans
 aqua, et cutim citius quam alias corrodit. Quod
 si iam cutis corrosa sit, ager, quod quarto loco
 de modo proposuimus, non ut ante in balneo
 morari, sed inde egredi (nam temporis diutur-
 nitate virtus nimis debilitaretur) & se optime
 vestibus prae munire debet, ne corpus ab aere of-
 fendatur, & in hypocaustum calefactum ingre-
 di, atque ibi vel obambulare, vel sedere, vel si
 hoc non possit, cubare debet, ut materia noxia
 effluere possit. Post unam autem vel duas etiam
 horas balneum iterum ingredi, ibique per unam
 horam aut paulo plus, morari debet, post ite-
 rum ingredi, & eodem modo, ut ante indicatum
 est, ad duas vel plures horas extra balneum mo-
 rari debet, ut materia peccans effluere possit,
 post iterum se immergere secundum horas con-
 suetas lavando debet. Idque facere quantum pos-
 sibile quater aut quinque uno die, in eoque duo-
 bus aut pluribus diebus persistendum, donec
 ichor ille fluere desinat, & corpus sit resiccatum.
 Post veniendum ad calidam, quæ primo die ca-
 lorem magnum non habeat, sed temperatum,
 atque ita temperatum, ut paulo calidior tepida ea,
 qua

qua patiens in corrosione vsus fuit, sentiatur,
 quod ideo æger notare debet, ne corpus apertum
 calore ledatur. postea semper & in calore &
 mora sequentibus diebus ascendat, donec conso-
 lidatio firma & cutis densior fiat. Dividenda
 autem sunt (vt antè quoq; de mora & in balneo
 & extra illud; cum corpus corrosione apertum
 factum esset, indicatum est) lationes primis
 diebus in plurimas vices, ne corpus mora offen-
 datur, ita vt prima die quater aut quinquies la-
 vet, atq; vna vice quadrantem, aut quadran-
 tem cum dimidio vnius horæ consumat, & extra
 balneum in calido hypocausto vna hora moren-
 tur, vt calor attrahi & natura operari possit.
 Post sequentibus diebus semper moram in lavan-
 do auget, & tempus quoq; extra balneum ali-
 quanto producat, & vices in principio præ-
 scriptas diminuat. Quod ad observationem re-
 rum sex non naturalium attinet. Aëre æger utatur
 puro, non fumoso & humido, ideoq; videat,
 vt in loco eo, vbi aër alterari queat, & fumi non
 sint conclusi, habitet. Fugiat aërem frigidum,
 præsertim quando balneum egreditur, caput bene
 muniat, ne diuturnitate lationis offedatur.
 Cibus sit facilis digestionis, cui etiam ea, quæ
 virtutem & cor roborant, admista sunt. Vino in-
 terdum utatur ob eandem causam. Dum in balneo
 moratur non edat aut bibat, vt solet plerunq; in
 hoc casu fieri, dum æger lationes continuare
 vult,

vult, aut dolorem, qui extra balneū, corrosio cor-
 pori accidit, metuit, sed extra balneum prandiola
 sua & cænulas habeat. A somno absteineat, replet
 enim caput, & virtutem animalem debilitat, &
 humores à superficie ad centrum revocat. Inpri-
 mis autem curet ne alvus obstruatur, est enim
 in hoc casu perniciosum. Quapropter aut brodio
 ex prunis, aut cassia alvum molliat & laxet.
 Mæror, ira, in tanta lavationis diuturnitate vt
 res perniciosissima, præsertim mæror, abesse de-
 bent, debilitant enim virtutem, resiccant cor-
 pus, & ab exterioribus ad interiora humores
 revellunt. Atque de corrosione tantum. Nunc
 aliquid de ducia seu stillicidio est commemorandū.

DE STILLICIDIO.

M O s etiam hic non est laudandus, vs
 multi sine respectu & consideratione ha-
 bitus corporis, loci affecti, humorum, tempe-
 riei, &c. caput aut alias partes stillicidio subij-
 ciant, vnde etiam contingit, vt peius multo
 quam antè habeant. Quidam etiam statim in
 principio, cum neq; ante bibissent aquam, aut in
 ea lavassent, quidam sine purgatione, quidam
 etiam in balneo stillicidio vtuntur. Hi igitur uni-
 versi errant, & non rectè valetudini suæ prospici-
 unt. Ut autem neque in hoc agris scripto
 nostro desimus, indicabo primò, quibus stillici-
 dium